

ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG KIẾN THỨC PHÁP LUẬT CHO CÁN BỘ, CÔNG CHỨC TRONG ĐIỀU KIỆN MỚI

■ **TS. LÊ THIÊN HƯƠNG (*)**

I. Sự cần thiết đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho đội ngũ cán bộ, công chức.

Nhà nước pháp quyền là nhà nước mà mọi thiết chế đều được hình thành và vận hành trên cơ sở một hệ thống pháp luật giữ vị trí tối thượng trong đời sống xã hội. Theo đó, nhà nước có nhiệm vụ tuân thủ nghiêm chỉnh pháp luật, quản lý xã hội bằng pháp luật; hành vi của mọi công dân, tổ chức đều bị chi phối bởi pháp luật. Đồng thời, công dân cũng đòi hỏi nhà nước phải thực hiện những cơ chế, biện pháp bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của mình.

Trước yêu cầu xây dựng nhà nước pháp quyền XHCN, vấn đề cấp bách đặt ra là phải đào tạo và phát triển đội ngũ cán bộ, công chức có đầy đủ các tiêu chuẩn về năng lực, phẩm chất, đặc biệt khả năng nắm chắc và thực thi pháp luật. Thực tế, mục tiêu đào tạo, xây dựng một đội ngũ cán bộ, công chức trong sạch, có năng lực còn gặp nhiều khó khăn và chưa đạt yêu cầu. Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX đã nhận định: "Công tác tổ chức cán bộ chậm đổi mới, chưa đáp ứng yêu cầu tăng cường sự lãnh đạo của Đảng và hiệu lực quản lý, điều hành của Nhà nước trong thời kỳ mới".

Để khắc phục những tồn tại và đáp ứng yêu cầu của công cuộc đổi mới, vấn đề cấp bách là phải có chiến lược về con người, trong đó việc đào tạo, bồi dưỡng kiến thức quản lý nhà nước nói chung, kiến thức pháp luật nói riêng cho đội

ngũ cán bộ, công chức có ý nghĩa quan trọng, là động lực phát triển xã hội. Theo đó, đội ngũ cán bộ, công chức phải được nâng cao nhận thức về trách nhiệm tuân thủ pháp luật, trách nhiệm công vụ đối với nhà nước và công dân; nâng cao trình độ chuyên môn, năng lực quản lý để đáp ứng yêu cầu mới.

Báo cáo chính trị tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X đã khẳng định: "... Nhà nước ta là nhà nước pháp quyền XHCN. Cần xây dựng cơ chế vận hành của Nhà nước, bảo đảm nguyên tắc tất cả quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân. Quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công, phối hợp giữa các cơ quan trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp... Tiếp tục đổi mới hoạt động của Quốc hội, của Chính phủ, của các cơ quan tư pháp; đẩy mạnh cải cách hành chính và cải cách tư pháp; tăng cường hiệu lực và hiệu quả của các hoạt động lập pháp, hành pháp, tư pháp; nâng cao chất lượng hoạt động của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân các cấp...".

Như vậy, công cuộc xây dựng nhà nước pháp quyền ở nước ta hiện nay không thể tách rời sự nghiệp cải cách hành chính và cải cách tư pháp. Hệ thống cơ quan nhà nước từ trung ương đến địa phương là những bộ phận cấu thành quan trọng trong bộ máy nhà nước để thực hiện quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp trong tổng thể quyền lực nhà nước thống nhất. Hoạt động của đội ngũ cán bộ, công chức của các cơ quan nhà nước là cầu nối giữa trung ương và địa phương nhằm chuyển tải quyền lực nhà nước, quyền lực của nhân dân được qui định trong Hiến pháp và pháp luật vào cuộc

(*) Q. Trưởng khoa Nhà nước và Pháp luật, Học viện Hành chính

sống. Đặc biệt, đội ngũ cán bộ, công chức là những hạt nhân quan trọng, thể hiện vai trò sáng tạo trong quá trình cụ thể hoá quan điểm của Đảng và pháp luật của Nhà nước nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm pháp chế và thiết lập trật tự pháp luật trên các lĩnh vực của đời sống xã hội.

Vấn đề chuẩn hoá trình độ pháp luật cho đội ngũ cán bộ, công chức là một nhiệm vụ quan trọng trong tiến trình cải cách hành chính và cải cách tư pháp. Pháp luật là một trong những yếu tố quyết định trong việc xây dựng nền tảng đạo đức và chuyên môn cho cán bộ, công chức. Bởi vì, pháp luật qui định những chuẩn mực đạo đức, những việc cán bộ, công chức không được làm; mặt khác, pháp luật quy định các điều kiện về chuyên môn nghiệp vụ, các tiêu chí để tuyển dụng công chức và bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo... Thực tế chứng minh, nền tảng trên được xây dựng với những tiêu chí về giá trị công chức mang tính truyền thống như: cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư. Do đó, cần thiết lập một hệ thống pháp luật để bảo đảm các chuẩn mực đạo đức, chuyên môn được thực hiện trong công vụ. Việc chuẩn hoá trình độ pháp luật của đội ngũ cán bộ, công chức phải được xem là công tác quan trọng, thường xuyên của Đảng và Nhà nước để góp phần nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý của cơ quan nhà nước, thực hiện cải cách hành chính và cải cách tư pháp.

Trong những năm qua, Việt Nam đã có nhiều bước tiến mới quan trọng trong quan hệ kinh tế với các nước và các tổ chức kinh tế quốc tế. Là thành viên chính thức của Tổ chức Thương mại thế giới (WTO), Việt Nam có nhiều cơ hội để phát triển và khẳng định vị thế của mình trên trường quốc tế. Tuy nhiên, bên cạnh những cơ hội cũng có nhiều thách thức. Trong đó đặt ra các yêu cầu về xây dựng, hoàn thiện pháp luật, thể chế, chính sách và cải cách cơ cấu kinh tế; nâng cao sức cạnh tranh của hàng hoá, doanh nghiệp và nền kinh tế hút đầu tư nước ngoài; giải ngân vốn ODA... Không ít cán bộ, công chức thờ ơ, e ngại trước sự phát triển của ngành, địa phương liên quan đến yếu tố nước ngoài hoặc nóng vội, chủ quan, không

lương trước những vướng mắc, xung đột pháp luật... Một số địa phương có đường biên giới, cán bộ, công chức còn lúng túng trong chỉ đạo phát triển kinh tế vùng biên, trong quản lý các vấn đề liên quan xuất, nhập cảnh, hộ tịch, tư pháp... Điều này phản ánh một thực tế là, bên cạnh yếu kém về tâm lý, ngoại ngữ, chuyên môn thì trình độ pháp luật thấp đang là một rào cản không nhỏ đối với quá trình mở cửa hợp tác, hội nhập kinh tế quốc tế.

Để khắc phục hạn chế này phải nâng cao trình độ và phẩm chất của đội ngũ cán bộ, công chức; trong đó, đặc biệt quan tâm nâng cao kiến thức pháp luật về hội nhập kinh tế quốc tế.

II. Trình độ, ý thức pháp luật và việc nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho cán bộ, công chức

Thực tế trình độ pháp luật, ý thức pháp luật của đội ngũ cán bộ, công chức hiện nay chưa ngang tầm yêu cầu công việc, dẫn đến xảy ra tình trạng khiếu kiện kéo dài của người dân tại một số địa phương trong thời gian qua. Nguyên nhân của tình trạng này là do công tác quy hoạch hạn chế, bị động, bố trí cán bộ chưa phù hợp. Cán bộ, công chức chuyển sang vị trí công tác mới, nhưng chưa được chuẩn bị, đào tạo bài bản về kiến thức pháp luật. Đội ngũ cán bộ, công chức không được đào tạo bài bản về kỹ năng áp dụng pháp luật trong những lĩnh vực quản lý tương ứng với vị trí công tác, dẫn đến lúng túng trong giải quyết công việc.

Để nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho cán bộ, công chức, *trước hết*, cần thống nhất đào tạo kiến thức pháp luật theo một qui trình chung trong tổng thể các kiến thức, kỹ năng lãnh đạo cho cán bộ, công chức nhằm khắc phục tình trạng phân tán như hiện nay. Việc đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức cần theo một qui chuẩn rõ ràng, lôgic theo hệ thống tín chỉ và đưa về các cơ sở đào tạo mang tính chất chuyên nghiệp.

Thứ hai, đề cao vai trò của đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho cán bộ lãnh đạo, không nên quá chú trọng kiến thức về lý luận chính trị mà xem nhẹ kiến thức pháp luật. Về

(Xem tiếp trang 39)

- Tổ chức nhiều hơn các cuộc đối thoại trực tiếp giữa những người đứng đầu cơ quan hành chính cấp tỉnh, cấp huyện với công dân, phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị. Các cấp ủy đảng, chính quyền quan tâm đúng mức tới công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo, không để tồn đọng đơn, thư khiếu nại của nhân dân, xem đây là một trong những nội dung quan trọng trong chương trình công tác của cơ quan, đơn vị. Kiên quyết không để xảy ra khiếu kiện kéo dài, không để xảy ra điểm nóng về an ninh trật tự. Trường hợp giải quyết nhiều lần chưa dứt điểm được thì tổ chức đối thoại trực tiếp giữa nguyên đơn và bị đơn; tăng cường công tác hoà giải ở cơ sở; không xem nhẹ những mâu thuẫn nhỏ mới phát sinh từ cơ sở.

- Tăng cường công tác tuyên truyền phổ biến các chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước đến từng người dân theo hình thức lồng ghép với các chương trình

khác, phù hợp với từng thời điểm, từng đối tượng, nội dung phong phú, thiết thực để thu hút được nhiều người tham gia nhằm nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm về công tác tiếp dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo. Đầu tư xây dựng tủ sách pháp luật đến từng xã, phường, thị trấn, cung cấp đủ các văn bản quy phạm pháp luật, sách tài liệu hướng dẫn nghiệp vụ đối với chính quyền cơ sở.

- Quan tâm hơn nữa đến chế độ đãi ngộ đối với cán bộ làm công tác tiếp dân, giải quyết khiếu nại tố cáo ở các cấp. Tăng cường tổ chức bồi dưỡng kiến thức, tập huấn nghiệp vụ cho cán bộ làm công tác tiếp dân, giải quyết khiếu nại tố cáo ở trung ương cũng như ở các địa phương, tổ chức trao đổi kinh nghiệm công tác tiếp dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo theo vùng, miền nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả của công tác này. □

Đào tạo, bồi dưỡng kiến thức...

(Tiếp theo trang 28)

nội dung, người học sẽ được trang bị những kiến thức pháp luật đại cương với một tỷ lệ nhất định, còn lại chủ yếu là kiến thức pháp luật trong lĩnh vực họ đảm trách vai trò lãnh đạo, quản lý, điều hành.

Thứ ba, quan trọng hơn là phải làm cho đội ngũ cán bộ, công chức không chỉ hiểu pháp luật mà cơ bản là họ phải biết áp dụng pháp luật trong thực thi công vụ.

Thứ tư, đánh giá đầy đủ, toàn diện về trình độ pháp luật và xác định nhu cầu nâng cao trình độ pháp luật của cán bộ, công chức, có kế hoạch bồi dưỡng, nâng cao kiến thức pháp luật cho từng nhóm đối tượng cụ thể. Nâng cao chất lượng và hiệu quả của công tác xây dựng qui hoạch, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho cán bộ, công chức. Gắn qui hoạch đào tạo với sử dụng. Công tác xây dựng qui hoạch, kế hoạch phải được thực hiện từ dưới lên, dựa trên cơ sở của những điều kiện thực hiện và nhu cầu thực tế. Thường xuyên kiểm tra

tiến độ và khả năng thực hiện kế hoạch và việc sử dụng nguồn kinh phí được cấp.

Thứ năm, nghiên cứu, xây dựng, bổ sung và hoàn thiện hệ thống thể chế quản lý đối với công tác đào tạo, bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho cán bộ, công chức. Theo đó, tiến hành rà soát, nghiên cứu bãi bỏ hoặc sửa đổi, bổ sung những quy định không còn phù hợp, tiến tới xây dựng một thể chế hoàn chỉnh, quy định rõ ràng về công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức với việc phân công, phân cấp khoa học, với hệ thống tổ chức đào tạo, bồi dưỡng hợp lý và một hệ thống cơ quan quản lý thông suốt, thích hợp. Tiếp tục xây dựng và ban hành những văn bản qui phạm pháp luật về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, về chương trình, giáo trình, chứng chỉ, giảng viên... phù hợp với giai đoạn hiện nay, trong đó đặc biệt chú trọng đào tạo kiến thức pháp luật. Nghiên cứu xây dựng các định mức về quản lý và sử dụng kinh phí đào tạo, phù hợp với điều kiện thực tế hiện nay; đề xuất áp dụng những chế độ đãi ngộ hợp lý làm động cơ thúc đẩy cán bộ tích cực học tập, không ngừng nâng cao trình độ, năng lực nghiệp vụ. □